

Процесът на определяне на членовете на Комитета на регионите

Процедури в държавите-членки

РЕЗЮМЕ

В преамбюла на Договора за Европейския съюз сред целите на Съюза е посочено и изграждането на „все по-тесен съюз между народите на Европа, в който решенията се вземат възможно най-близко до гражданите“.

Създаването на Комитета на регионите (КР) с Договора от Маастрихт през 1992 г. е част от институционална рамка, която цели да осигури реално участие на местните и регионалните власти в процеса на вземане на решения в Общността.

Процедурата по определяне на членовете на Комитета на регионите като представителен орган на различните местни и регионални власти има ключово значение за неговата работа.

Различните процедури в Европейския съюз за подбор на членовете и заместниците на КР отразяват многообразието на политическите и териториалните системи в Европа. Разширяването на Съюза до 27 държави-членки само потвърди тази равностметка.

Налице са два модела. От една страна, във федералните държави или държавите с изградени силни регионални системи, като Германия, Австрия, Белгия, Испания или Италия, представителната роля на регионите е изрично упомената в правните текстове. В тези страни националните делегации на КР са съставени основно от регионални представители, а местните власти са слабо представени. От друга страна, в държавите, които не разполагат с регионални системи или в които тези системи не са достатъчно застъпени, представителите са предимно, дори изключително, представители на местните власти (например Португалия, Гърция, Естония, Латвия, Кипър, Швеция и Люксембург).

Въпреки многообразието на процедурите за назначаване, приети за всяка национална делегация, трябва да се подчертае главната роля, която играят сдруженията на местните и регионалните власти в процеса на подбор. В голяма част от държавите-членки, и по-специално в случая с новите делегации, сдруженията на местните и регионалните власти са натоварени с изготвянето на списъка с кандидатите, който след това предават на националното правителство, което взема крайното решение. Въпреки че политическата чувствителност на националните правителства към техните органи на субнационално ниво варира от една държава в друга, предложените от сдруженията списъци рядко се преразглеждат. Почти всички национални правителства приемат списъка с кандидатите, който им е представен и го одобряват без промени, преди да го внесат в Съвета на министрите.

От член 198А на Договора от Маастрихт до последните изменения, внесени от Договора от Лисабон, подписан на 13 декември 2007 г. и намиращ се в процес на ратификация от държавите-членки на ЕС, разпоредбите относно състава и процедурата за определяне на членовете на Комитета на регионите претърпяха редица промени¹.

В частност, Комитетът на регионите лично, по различни поводи, е отправял конкретни искания, свързани със състава му, относно, по-специално, изискването за неговите членове да са на изборна длъжност или да носят политическа отговорност пред демократично избран орган, както и изравняване на срока на мандата на неговите членове с този на членовете на Европейския парламент (5 години вместо 4 години)².

Въпреки че с Договора от Амстердам се отбелязва напредък по отношение на правомощията на Комитета на регионите, по-специално чрез разширяване на неговата консултативна функция, едва в Договора от Ница са взети предвид исканията на Комитета относно процедурата за определяне на неговите членове. От този момент, след влизането в сила на 1 февруари 2003 г. на Договора от Ница, членовете на КР и техните заместници трябва да бъдат избрани с пряко гласуване или да са политически отговорни пред демократично избран орган с пряко гласуване. При все това трябва да се подчертае, че от създаването на Комитета на регионите, с няколко изключения, по-голяма част от националните делегации са се придържали към този принцип на демократична легитимност.

В крайна сметка, когато Договорът за функционирането на Европейския съюз влезе в сила с измененията, внесени в него чрез Договора от Лисабон³, новите разпоредби, уреждащи състава на Комитета на регионите и назначаването на неговите членове ще бъдат, както следва:

Част шеста „Институционални и финансови разпоредби“ – Дял I „Институционални разпоредби“ – Глава 3 „Консултативни органи на Съюза“ Нов чл. 300, параграфи 1, 3, 4 и 5 от Договора за функционирането на Европейския съюз -ДФЕС (обща разпоредба за Комитета на регионите и Европейския икономически и социален комитет).

- „1. Европейският парламент, Съветът и Комисията се подпомагат от Икономически и социален комитет и от Комитет на регионите, които упражняват консултативни функции. [...]

3. Комитетът на регионите се състои от представители на регионалните и местните власти, които или са на изборна длъжност в рамките на дадена регионална или местна власт, или носят политическа отговорност пред избран орган.

---

¹ За кратък преглед на измененията на разпоредбите, уреждащи процедурата по определяне на членовете на Комитета на регионите от член 198А на Договора от Маастрихт, вж. Приложение II.

² Вж. Приложение III и IV.

³ Консолидирана версия на ДФЕС, Официален вестник на Европейския съюз 2008/C115/01, 51-ва годишнина, 9 май 2008 г.

4. Членовете на Икономическия и социален комитет и на Комитета на регионите не са обвързани с каквито и да е задължителни указания. Те упражняват своите функции при пълна независимост в общ интерес на Съюза.
5. Правилата, посочени в параграфи 2 и 3, относно състава на тези комитети се преразглеждат на редовни интервали от време от Съвета, като се отчита икономическото, социалното и демографското развитие на Съюза. Съветът, по предложение на Комисията, приема решения за тази цел.“

Част шеста „Институционални и финансови разпоредби“ – Дял I „Институционални разпоредби“ – Глава 3 „Консултативни органи на Съюза“ – Раздел 2 „Комитет на регионите“ Нов чл. 305 от Договора за функционирането на Европейския съюз - ДФЕС (предишен чл. 263, втора, трета и четвърта алинея от ДЕО).

„Броят на членовете на Комитета на регионите не може да надвишава 350.

Съветът, като действа с единодушие и по предложение на Комисията, приема решение за определяне на състава на Комитета.

Членовете на Комитета на регионите и равен брой заместници се назначават за срок от пет години. Техният мандат може да бъде подновяван. Съветът приема списъка на членовете и техните заместници, съставен в съответствие с направените от всяка държава-членка предложения. Когато изтече посоченият в член 300, параграф 3 мандат, на основата на който те са избрани, мандатът на членовете на Комитета се прекратява автоматично и те се заменят до изтичане на срока в съответствие със същата процедура. Членовете на Комитета не могат да бъдат същевременно и членове на Европейския парламент.“

Полезно е да се отбележи, че в резултат на направените изменения с Договора от Лисабон, след като Договорът за функционирането на Европейския съюз влезе в сила, разпределението на членовете на Комитета на регионите вече няма да се урежда по договора, а Съветът ще приема решение, с което ще определя състава на Комитета⁴.

4

В резултат на измененията, внесени с чл. 15, Глава 5, дял I от Акта относно условията за присъединяване на Чешката република, Република Естония, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Република Унгария, Република Малта, Република Полша, Република Словения и Словашката република и с чл. 13 на Акта относно условията за присъединяване на Република България и на Румъния, понастоящем местата в Комитета на регионите са разпределени между държавите-членки както следва: Белгия – 12, Чешка република – 12, Дания – 9, Германия – 24, Естония – 7, Гърция – 12, Испания – 21, Франция – 24, Ирландия – 9, Италия – 24, Кипър – 6, Латвия – 7, Литва – 9, Люксембург – 6, Унгария – 12, Малта – 5, Нидерландия – 12, Австрия – 12, Полша – 21, Португалия – 12, Словения – 7, Словакия – 9, Финландия – 9, Швеция – 12, Обединено кралство – 24, България – 12, Румъния – 15. Вж. член 263 от консолидираната версия на Договора за създаване на Европейската общност (Приложение II).

В общ план има два критерия, които всички държави са взели предвид при прилагане на процедурата за подбор: спазване на политически и географско-териториален баланс. Става въпрос за два основни критерия за добрата представителност на местните и регионалните власти в Комитета на регионите. Също така следва да се отбележи, че все повече делегации в КР включват сред критериите си за подбор равното представителство между жените и мъжете.

Настоящото проучване обхваща 27-те държави-членки на Европейския съюз. На всяка държава е отделена по една глава, която е разделена на три части:

- 1) разпределение на местата (делегация на страната, членове и заместници);
- 2) правно основание;
- 3) процедура по определяне на членовете.

В частта „Правно основание“ следва да се отбележи, че редица страни определят членовете си съгласно член 263 от ДЕО. Такъв е именно случаят с Франция, Нидерландия, Люксембург, Гърция, Кипър, Дания, Естония, Унгария, Малта, Чешка република, Обединено кралство и Швеция. Някои страни, като Финландия и Словакия не посочват правно основание от общностното или националното си законодателство за назначаване на членовете си, а други страни се позовават на министерски постановления, наредби на Министерство на вътрешните работи, правни становища или други решения.

Информацията относно различните процедури за определяне на членовете на КР в 27-те държави-членки на ЕС, съдържаща се в настоящото проучване, е актуализирана към юни 2007 г.*

---

*

В момента проучването е на разположение само на френски език; то ще бъде предоставено също и на английски. Поради големия му обем обаче засега не се предвижда превод на останалите езици на Общността.

За повече информация: Studies@cor.europa.eu

Комитет на регионите, Дирекция „Консултативни дейности“, Отдел „Проучвания“.